

FAKTA

Ny klimarapport

- FNs klimapanel (IPCC) legger i dag frem del to av den femte hovedrapporten om klimaendringer. Forrige hovedrapport kom i 2007.
- Den nye rapporten handler om observerte og fremtidige virkninger av klimaendringer for natur og samfunn.
- Rapporten skisserer ulike fremtidsutsikter, fra utsikter med høy risiko for alvorlige og irreversible endringer til en fremtid der samfunnet

reduserer og håndterer farene ved klimaendringene.

- BT har tidligere omtalt hovedkonklusjonene i rapporten. Her fremgår det at effektene av fortsatt utslippsøkning kan ramme matproduksjonen mange steder i verden og redusere den økonomiske veksten.
- Økt risiko for voldelige konflikter om knappe ressurser som ferskvann og flere klimaflyktninger er andre effekter, ifølge klimapanelet.



HAISOMMER?

I midten av mars i år krysset en satellittmerket hvithai den midtatlantiske ryggen og holdt stø kurs mot britiske farvann. Havforsker Svein Sundby mener det er sannsynlig at vi også kan få besøk av rovfisken i våre farvann i fremtiden.

– Havbruk kan bli redningen

Økt vandring av fiskearter til våre breddegrader kan ramme mennesker andre steder i verden hardt. Mer havbruk kan redde matforsyningen, sier Svein Sundby.

Den nye rapporten som FNs klimapanel legger frem i dag viser at global oppvarming kan få store konsekvenser for verdens matproduksjon.

BT har tidligere omtalt hovedbudskapet i rapporten om økt sannsynlighet for lavere jordbruksproduksjon utover i vårt århundre hvis oppvarmingen fortsetter, samtidig som etterspørselen fra en stadig voksende verdensbefolkning vil øke.

Her er noen av konklusjonene i kapitlet om verdenshavene i den nye rapporten:

- Mange arter forflytter seg til høyere breddegrader, og vil minke i utbredelse i tropiske farvann. Det vil ha effekter på matsikkerheten,
- I enkelte nordlige havområder

kan fangsten øke med 30–70 prosent i 2055, sammenlignet med 2005-nivå.

- I tropiske områder kan nedgangen bli på 40–60 prosent.
- Den globale primærproduksjonen i de åpne verdenshavene, som danner grunnlaget for hva vi kan høste fra den blå åkeren, vil synke dersom utslippene av klimagasser fortsetter som nå. Mange kystsamfunn, som er svært avhengig av marine økosystemer for levebrød og matsikkerhet, vil oppleve store utfordringer, fremgår det av rapporten.

– Uttaket av fisk i verdenshavene nådde toppen på 1990-tallet med om lag 70 millioner tonn årlig. Med maksimal god forvaltning kan vi øke noe, men det er ikke mulig å høste særlig mye mer villfisk enn det vi gjør i dag. Havbruk fremstår da som en mulighet for å øke avkastningen fra havet. Men da snakker vi ikke om oppdrett av luksusprodukter som den laksen vi produserer i norske anlegg, sier Sundby.

– Hvilket oppdrett snakker vi da om?

– Det er bærekraftig oppdrett som gir mindre utslipp av

næringsstoffer og spill av verdifullt fôr. Arter som spiser planteplankton og renser vannet, for eksempel ulike skjelltyper, kan bli viktig i fremtiden. Her kan multikultur-oppdrett bli viktig i fremtiden, fordi oppdrett av flere arter på samme sted kan sikre at vi opprettholder en naturlig tilstand i vannet, sier Sundby.

Med maksimal god forvaltning kan vi øke noe, men det er ikke mulig å høste særlig mye mer villfisk enn det vi gjør i dag

Svein Sundby, havforsker

Han trekker også frem potensialet som ligger i å fiske lavere i næringskjeden, for eksempel krill. – For hvert nivå vi beveger oss ned i næringskjeden, vil utbyttet være større. 1 kg torsk tilsvarer ti kg sild, som igjen tilsvarer 100 kg dyreplankton, sier Sundby.



De lyseblå områdene er andre typer økosystemer med forskjellige responser på klimaendringer.

Kilde: Svein Sundby/ Havforskningsinstituttet og Bjerknessenteret.
Grafikk: Heidi Grotle © grafikk@bt.no



TAR GEVINSTEN: Med et varmere klima blir de norske farvannene velsignet med et enda rikere matfat, mens taperne bor i land lenger sør på kloden.

FOTO FRED IVAR UTSI KLEMETSEN

– Overbefolkning verre enn klimaet

– Klimaforskerne forteller ikke hele sannheten. Det er overbefolkning som er hovedproblemet i verden.

Det sier Harald Kryvi, professor i zoologi ved Universitetet i Bergen. Verdens befolkning forventes å øke til ni milliarder innen midten av dette århundret.

– Satt på spissen, så er prevensjon løsningen på klimautfordringen og andre problemer i verden. Befolkningspresset fører til store CO₂-utslipp

og forurensning som ødelegger naturen og livsgrunnlaget. Det har vært arrangert flere store klimatoppmøter, men overbefolkning nevnes ikke med et ord her. Det er svært klanderverdig, hevder Kryvi.

Han mener det er ensbetydende med global katastrofe om alle verdens innbyggere skal opp på vårt velstandsnivå.

– Det er helt utenkelig at alle kan oppnå vår levestandard. Det er grenser for vekst. Allerede i dag lider rundt en milliard mennesker av matmangel, sier Kryvi, som avviser argumentet fra de

såkalte teknologioptimistene som tror at innovasjon og andre fremskritt vil løse problemene. Han legger ikke skjul på at han er pessimist på klodens vegne, og mener årsaken til elendigheten er brutal egoisme og den biologiske formeringstrangen.

– Hver femte dag øker verdens befolkning med én million mennesker, og slik kan det ikke fortsette. Dette må også klimaforskerne våge å snakke om. Et tiltak som kan motvirke egoismen her i landet er å slutte å gi barnetrygd til familier som får mer enn to barn, sier Kryvi.